

Автор: Мороз О.М.

Управління освіти Шевченківської районної в місті Києві державної адміністрації

Науковий керівник: старший викладач кафедри комп'ютерної інженерії Інституту інформатики НПУ імені М.П. Драгоманова
Кухар Л.О.

ДИДАКТИЧНІ ТЕСТИ ЯК ЗАСІБ ДІАГНОСТИКИ І КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Анотація. Розглянуто основні аспекти створення, апробації та використання дидактичних тестів як засобу діагностики і контролю якості навчального процесу з трудового навчання.

Ключові слова: тестове завдання (тест-завдання), тест, дидактичний тест.

Актуальність дослідження. Використання різних систем багатоступеневого контролю знань і умінь в освітніх закладах вимагає необхідності розроблення і апробації різноманітних взаємопов'язаних засобів контролю. Проблема підвищення надійності та ефективності контролю за якістю освіти завжди була актуальною і підходити до її рішення варто відповідально.

Мета дослідження. Окреслити основні аспекти використання дидактичних тестів як засобу контролю якості навчального процесу, визначити перспективи їх впровадження у навчально-виховних процес загальноосвітніх навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. У зв'язку з проблемами якості контролю, у наш час ведеться серйозна дослідницька і практична робота з розробки і апробації різних інноваційних систем педагогічного моніторингу, побудованому переважно на нормативному тестовому контролі знань і умінь учнів. Добре налагоджені, стандартизовані тестові системи контролю з різних освітніх дисциплін і предметів загальноосвітньої школи активно впроваджуються і використовуються в системі освіти.

Створюючи дидактичний тест як засіб діагностики і контролю якості навчального процесу з трудового навчання, розглянемо систему вимог і процедуру його створення та апробації. В основу дослідження покладена гіпотеза, відповідно до якої використання тестової форми контролю забезпечує високий рівень навчальних досягнень учнів з трудового навчання.

Для реалізації поставленої мети, перевірки висунутої гіпотези поставлені такі завдання:

- 1) вивчити психолого-педагогічну літературу з даного питання;
- 2) розробити та апробувати тест з трудового навчання;
- 3) здійснити моніторинг навчальних досягнень учнів із застосуванням даного тесту.

У процесі дослідної роботи використовувалися наступні методи:

- ✓ аналіз психолого-педагогічної літератури;
- ✓ тестування учнів;
- ✓ спостереження і порівняння.

На основі свого і опублікованого дослідного і діагностичного досвіду спробуємо сформулювати і розглянути систему вимог і процедури створення та апробації ефективного дидактичного тесту. З точки зору Михайличева Є.А., будь-який дидактичний тест, що застосовується як діагностичний засіб у навчальному закладі, має бути насамперед дієвим

[3]. Ефективний діагностичний тест – це стандартизована методика, ретельно науково та методично розроблена і перевірена на репрезентативній вибірці з досить високою надійністю і валідністю.

Цей тест повинен містити:

- ✓ мету (діагностичні цілі і завдання в операційних термінах конкретних дій);
- ✓ відомості про авторів-розробників;
- ✓ дані про особливості та репрезентативність вибірки контингенту обстежуваних, на якому апробувався тест;
- ✓ короткий опис основних норм, критеріальних оцінок чи одержаних при апробації результатів (за різними вибірками, якщо їх було декілька);
- ✓ відомості про надійність тесту, його валідність;
- ✓ інструкції проктору, тьютору (особі яка проводить тестування) та тестованому щодо організації процедури тестування, опрацювання даних.

Лише така характеристика тесту може дати користувачеві елементарні уявлення про діагностичну цінність тесту, про доцільність та можливість його застосування для обмежених цілей (із використанням його складових – субтестів) або включення всього тесту до складу будь-яких батарей тестів.

Питання про необхідність використання тестів в педагогіці давно вже позитивно вирішила практика – «так, тести потрібні, але на своєму місці, якщо вони вирішуватимуть чітко визначене коло дидактико-діагностичних завдань».

Особливо потрібні надійні і валідні стандартизовані тести, а не аматорські саморобки, зокрема і з трудового навчання. Відносно інших способів контролю і оцінки результатів навчального процесу тести вирізняються більшою точністю. Але це можливо лише в тих випадках, коли тести побудовані методологічно і методично грамотно, що на практиці зустрічається далеко не завжди, а якщо взяти трудове навчання, то таких тестів взагалі майже немає.

Тести є тільки одним з видів навчальних завдань, що використовуються для контролю і діагностики знань учнів. Незалежно від змісту і форми побудови, тестом можна вважати тільки таку систему спеціально складених завдань, вирішення яких має однозначні правильні відповіді або чіткий опис (як мінімум – на рівні рангової шкали) критеріїв інтерпретації та оцінки відповіді (хоча б як правильні – неправильні). Далеко не всяке завдання може бути представлене в тестовій формі.

Означимо такі ключові поняття:

Дидактичний тест – система взаємопов'язаних завдань для контролю засвоєння знань, сформованості умінь, навичок учнів з певного навчального матеріалу або практичних знань.

Тестове завдання (тест-завдання) – складовий елемент структури дидактичного тесту, що включає в себе коротку інструкцію для обстежуваного, тестову задачу (завдання), еталон відповіді (або опис чіткого алгоритму виконуваних обстежуваним дій). У найбільш поширених тестах закритого типу до структури тестового завдання входять варіанти відповіді (як правильні, еталонні, так і неправильні, «дистрактори»).

Теоретичні та практичні результати роботи дали можливість зробити наступні висновки.

Використання тестової форми контролю забезпечує:

- ✓ формування високого рівня навчальних досягнень;
- ✓ виховання ціннісного ставлення до навчальної діяльності;
- ✓ розвиток пам'яті, варіативно-логічного мислення;
- ✓ оволодіння вміннями робити правильний вибір;
- ✓ зниження рівня тривожності;
- ✓ допомогу вчителю здійснювати своєчасно корекцію знань.

Однак, поряд з перевагами перед традиційними способами перевірки знань, умінь і навичок, тестування супроводжується певними недоліками:

- 1) велика ймовірність вибору відповідей навмання;
- 2) неможливо простежити логіку учня.

Висновки. Отже, у результаті використання дидактичних тестів для контролю знань і умінь дає можливість розкривати індивідуальні особливості дітей, підвищувати рівень їх підготовки до уроків, що дозволяє своєчасно усувати недоліки і прогалини в знаннях учнів, підвищити ефективність самого процесу навчання. Тести – це одна з нетрадиційних форм контролю і оцінки знань, умінь і навичок, яка може і обов'язково повинна використовуватися разом з іншими формами та методами контролю та оцінки. Дидактичний тестовий контроль дозволяє не тільки побачити результативність засвоєння навчального матеріалу класу в цілому, але і по кожному учневі окремо. З цією метою використовується «матриця» тесту, де можна проводити аналіз слабких сторін засвоєння понять, дій учнів і спланувати роботу з корекції знань.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації зі складання тестових завдань / В.П. Сергієнко, Л.О. Кухар. – К., НПУ, 2011. – 41 с.
2. Майоров А.Н. Теорія і практика створення тестів. – М., «Інтелект центр», 2001.
3. Михайлычев Е.А. Дидактическая тестология. М.: Народное образование, 2001. 432 с. (Серия «Профессиональная библиотека учителя »)